
DE BLUTS IN 'T BLAZOEN

DOOR HENDRIKA KUYPER—VAN OORDT

Mevrouw Halteclere zal aanzoek doen om de hand van Gabriela Gramimonde voor haar kleinzoon, Wigbold de Wit.

Gabriela is lief en mooi. Zij bestaat Wigbold de Wit in verren graad van verwantschap, doch zij is veel aanzienlijker dan hij en rijk. Zij bezit het fortuin van haar Amerikaansche grootmoeder, Peggy Ticklewitch en 't blazoen haars Franschen vaders, Gramimonde. 't Is daarom de vraag of Wigbold zijn wensch wel zal verkrijgen. Want haar grootvader, Constant van Wijk, houdt reeds een ander aanzoek in overweging. Toen Gabri voor kort in Engeland logeerde, heeft Sir James Millwood haar daar ontmoet; ook Sir James vraagt haar tot vrouw.

En wel weet de grootvader dat Gabriela gaarne met Wigbold omgaat. Hij kan zelfs vermoeden dat zij hem lief heeft. Maar een man als mijnheer van Wijk kan dit onmogelijk gewenscht achten. Hij moet Wigbold de Wit, om te zien, nogal een burgerjongen vinden, al heette zijn moeder dan ook honderdmaal Halteclere. Wigbold is een Mr. in de Rechten met weinig relaties en geen groote vooruitzichten. Hij is, voor Gabri, géén partij.

Maar Sir James biedt alles. Een schoon en statig buitengoed, een statig huis in de stad. Alles wat op Sir James betrekking heeft is schoon en statig; hij zelf is ook een statig man, reeds wat ouder.

Nu is Gabriela gewend haars grootvaders wil te doen. Zij heeft haar ouders niet gekend, doch haars grootvaders zorg heeft dit gemis aan haar willen goedmaken. Gabriela uit zich niet gemakkelijk. Evenmin als over Wigbold uit zij zich over Sir James. Zoo kan dan mijnheer van Wijk hopen dat haar sympathie zich tot den laatste neigt.

Het geslacht van Wigbold's moeder intusschen heeft eenmaal wel behoord tot den eersten stand der stad. In den mond van oudere

menschen heet 't perceel: hoek Groenenwal en dat op 't Visvliet, naast 't nieuwe hōtel, nog evengoed, „'t huis van Halteclere'', al zijn beide reeds lang in andere handen overgegaan. Als men den Groenenwal afloopt tot waar die Groenedijk wordt, komt men aan een ouderwetsch laag buitenhuis, dat Stadwijk heet en in werkelijkheid nog veel gruwelijker vochtig is dan 't er uit ziet. Dat sleept een vernederend en onzeker huurbestaan voort en droomt vast allen nacht van mokerslagen. 't Wordt nu in tweeën bewoond en daar de huurder-buitenminnaar doorgaans aan 't eind van zijn eersten winter reikhalst naar 't eind van zijn termijn en den hondsday verwenscht waarop hij zijn contract teekende, neemt de huisheer list te baat en lokselen van blanketsel. Zoo dekt hij 't klam verval der muren van de helft die leeg komt — en zoo deelt 't wapen van Halteclere, dat midden in den gevel staat, telkens ter halverlijve in de gunst van een vleiend verfje.

Maar 't huis van Halteclere—Bannerman, het oorspronkelijke familiehuis, staat op de Hoogestraat, nummer 61, midden in de binnenstad. Daar zijn kantoren in gekomen. Alleen de bovenste verdieping heeft mevrouw Marguērite Halteclere nog in eigen gebruik. De stuwende stad heeft het oude geslacht uitgedrongen. De stad boogt thans op nieuwe namen van hen, die in hare poorten zitten. Donker is de aarde, waaruit het al opschiet. Als men, met spoor van kerszaad, in haar de letteren trekt, dan zal, wanneer dit straks ontkiemt, een nieuw woord in groenende frischheid uit de kluiten spruiten. Zoo heeft een hand, o, lang terug, toen thans gestorven patricische families nog bloeiden, in de donkere lagen der kleine burgerij het zaad reeds gelegd waaruit nu die nieuwe namen zoo krachtig wassen.

Als mevrouw Halteclere haar huis binnenkomt, de twee treden af in haar eigen trottoir, welke de stoep aan de straat heeft verloren, dan denkt zij nog een enkele maal aan de werkvrouw Wijnanda. Zij denkt hoe zij, als klein meisje, in de gang op haar knietjes placht te zitten bij 't knielend en boenend Wijntje en aandachtig naar de vlammen en āeren in 't marmarsteen keek. Die aderen en vlammen zijn er alle natuurlijk nog precies zóó, want Wijnanda's ijver heeft

in haar lang werkvrouwenleven niet zoo scherp kunnen schuren dat zij één aertje er uit sleep — en mevrouw Halteclere kent ze alle. Ze komen ook geregeld te voorschijn, uit 't ingelooopen slik van een week: des Zaterdags, als de huisbewaarders schrobben. Des Zondags kan mevrouw Halteclere, als ze wil, weer stappen op 't witte hart, vóór de trap, waar, als ze de hielten aaneen sloot, eenmaal haar voetjes in pasten.

Toen mevrouw Halteclere de noodzaak erkennen moest van haar huis te verhuren, heeft zij grievender leed daaruit verwacht dan ten slotte gekomen is. Want 't verliep alles geleidelijk. Langs flauwe helling ging haars levens gang neer. Geen steile val was 't, maar een langzaam dalen. Gestadig werd de wal, waaraan ze geraakte, een weinig lager. Van haar trouwdag af waren de kansen haar tegen geweest. Doch in de compensatie van een moe conservatisme, dat de oogen luikt in schemerland, om te kunnen denken dat de zon bleef schijnen, gelooft zij wel half dat alles bij 't oude is. Zij ziet maar niet te scherp in 't heden rond. In herinnerings weefselen hult zij haar hart, toch voelend soms in pijn en bitterheid, een schok, die scheuren kan. Doch komen die schokken niet, dan zal 't bewaren van verledens schijn haar betrekkelijk licht vallen. Met de laatste resten van haar vermogen kan zij de laatste resten van haar staat overeind houden. Het familiehuis is haar eigendom nog, en 't huis gaat voort met haar te eeren.

Zij kan denken dat zij 't vrijwillig deed. Dat ze al die kamers beneden maar heeft afgesloten, omdat zoo'n huis voor een bejaarde dame veel te groot wordt. Niets is immers verbouwd. De advocaten, haar huurders, zijn rijk aan piëteit; zij koesteren de geringste neiging niet om iets van het oude te sloopen; eer dragen zij roem daarop, dat hunne kantoren in zoo deftige kameren gevestigd zijn. 't Is hun naar wensch, dat de familie zich terugtrok, maar blééf. Dat geeft gronden van redelijkheid aan wat anders in 't onnutte leeg zou loopen. De trap, met haar gebeeldhouwde leuning, maakt geen vertoon van ongemotiveerde staatsie meer, nu zij naar de behuizing van mevrouw Halteclere voert. In den kouden koepel der lantaarn winden

langs den wand engeltjes van betwistbare zuiverheid hun dikke bloemfestoenen. Maar zij schijnen niet langer een blōo en bibberend bentje verwaaide deserteurs, den stucco vlucht ontzweefd, die in de kantoren aan 't plafond is blijven kleven. Zij moesten hierheen gaan, zij hebben een doel. Hun vierkant wit kamertje is antichambre der vertrekken van mevrouw Halteclere. De jonge advocaten zijn voor mevrouw Halteclere van ontzag vervuld. In 't huis gaat zij hen soms voorbij, een nog rechte vrouw, in ouderwetsche kleeding en zij groet hen vriendelijk. De advocaten, die van huis uit maar heel eenvoudige jongens zijn, beseffen dan te sterker de eer en 't voorrecht van datgene, wat hen verheffen moet in de oogen hunner cliënten. Zij gevoelen het bijna als een goedheid van mevrouw Halteclere, dat zij haar kamers heeft willen afstaan. Zij vergeten soms haast dat zij er huur voor ontvangt en met haar kleinzoon daarvan leeft.

Des Zaterdag, als de heeren vroeg naar huis gaan, maken de huisbewaarders 't eerst de kantoren schoon. Dan zorgt mevrouw Halteclere om met hoed en mantel beneden te komen, juist als de kamers leeg en de deuren open zijn. Soms zwoegt er 't echtpaar reeds op den grond, om de vele meters zeil te wrijven en de oude mevrouw maakt een schuchter praatje, bang de menschen van 't werk te houden. Zij heeft geen recht meer op de verhuurde ruimten, en toch zijn 't hâar kamers nog, de ontvangkamers van haar ouders. Eenmaal elke week wil zij ze betreden en zien op wat gebleven is: het zitje in de vensterbanken, waar men zoo prettig naar 't verkeer kan kijken; de hooge vlakken der binnenluiken: die komen straks, als de middag ten einde loopt, uit hunne recessen te voorschijn en doen hunne wit-met-vergulde houten vouwen open. Ze zullen het koude en vreemde van de avondlijke straat buitensluiten.

De schoorsteen met de mooie witte rozetten draagt een saaien last van paperassen. Doch mevrouw Halteclere's gedachten plaatsen er zonder moeite de antieke hooge vazen weer, met hare oortjes van gehelmde vrouwenkopjes. En de pendule, die lijkt van geluwe goud, zoo fijntjes gedreven in maagdenbeeldje met sierlijk harpje, in vleugelvlugge bijtjes en roemruchten lauwertak, dat waarlijk wel stage

schut van stolp vereischt wordt om 't lage stof uit zoo edel werk te weren.

Langs 't plafond winden de engeltjes, de benedengeblevenen, dezelfde guirlandes en weelderige festoenen; de vruchten en bloemen dier slingers zijn een weinig stomp van contouren geworden en de mollige cherubvoetjes hebben klompjes van witkalk aangekregen, waarbinnen hun teentjes zijn saamgeklonterd. Maar dat deert hun gratie niet. Onder 't bloemenfeest staan de schrijfmachines als malle monsters, als een duikerklok tusschen Saksisch porselein, als een man met een gasmasker tusschen *bergers* en *bergères*. Doch dat laat de aristocratische engeltjes onbewogen. Bloemkelkjes zelf zijn hunne open mondjes en zij zingen Serafijnen liedjes. Zij blijven de handjes maar heffen aan de zware sier, de zwijmelende gelaatjes gericht naar ongeziene Paradijzen. En al den tijd, dat er geen schrijfmachine stamp, zingen zij hun liedjes . . . .

Terwijl mevrouw Halteclere even praat met de huisbewaarders, ziet zij dat alles. De witte lambrizeering, de witte knoppen van de deuren, 't groene perspectief naar den tuin, 't kijkje in de straat. Zij heeft alles herkend en is tevreden. Het huis is van haar. Elke week zal haar 't huis zijn tribuut van herkenning betalen.

Des Zondagsmiddags nemen de huisbewaarders vrijaf. Wigbold is dan naar zijn schaakclub gegaan en er is dus niemand die mevrouw Halteclere bespieden kan als zij de trap afloopt en van gebeeldhouwd spijltje na spijltje schatting ontvangt, naar eigendomsrecht. In de gang komt 's middags de zon schijnen, des zomers wat vroeger, des winters wat later, den muur langs, tot op 't marmer van 't waschfonteintje. In den steen zijn de aderen kleurig, en zwaar van vormen is 't ouderwetsch ornament: de diepte eener schelp is des fonteintjes donkere kom en lutteler diepten van kleinere schelpjes welven terzij van den geribden zoom hare geribde holten. Sinds over-grootpapa Bannerman — die is haast honderd jaar geworden! — 't huis heeft gebouwd, is daar 's middags de zon komen spelen, vonkend in 't kraantje, glijdend langs de rulle ribbels in 't plasje, dat nooit heelemaal weg-

loopt. De marmeren dolfijntjes, die onderaan zitten en de schelp dragen op hun ruggetjes, lijken lenig te worden; in 't middel zijn hun lijfjes aan elkaar getrouwd, maar hun staartjes zijn los en die willen gaan zwiepen. Doch een kort herdersuurtje maar stoeit hun oude levenslust, dan snijdt een schoorsteen aan de zon den pas af, de dolfijntjes verstijven weer in doodskou en de steen wordt somber.

Niets is de tuin meer. De zon spoelt wat groenen schijn binnen uit de toppen van een paar hulsten, wier beenen elk jaar hooger bloot raken, maar dat is ook alles. Als mevrouw Halteclere de gang afloopt en door de glazen deur naar buiten kijkt, ontmoet haar oog niets verkwikkender dan een kattenbleekje en den bouwval van een priëel, waarin des huisbewaarders konijnen logeeren. En toch is 't vroeger zoo'n mooie stadstuin geweest, zonnig en lang, eer de achteruitgrijpende buurpanden er een groenen kelder van maakten; met seringenboomen, die lelietjes-van-dalen beschutten aan hun voet; met randen, wit en rood, van dubbele madelieven; met duizend-schoontjes bij de schutting en citroenkruid en juffertjes-in-'t-groen en stijve grijze papierbloemen. Er waren zelfs bessenboompjes en frambozen en als de familie bij zomeravond thee dronk in 't priëel, geurde 't daar van de kamperfoelie, die om de kroonlijst rankte. —

Aan 't eind van de gang is de keuken; achter houten dorpel gaat daar 't aderrijk marmersteen in wit- en blauwblok van plavuizen over. De keuken is schemerig, gebouwd met enkel een bovenraam, in een tijd, toen 't dienstvolk toch niet veel respijt van werken kreeg om er te zitten en 't behalve zonder vacantie en vrije dagen, ook zonder veel licht en vrije lucht kon stellen. 't Is er duf, territoor der huisbewaarders. Haast alles van vroeger is weg, de helder geschuurde tafel, 't helder plankier, de treeftjes aan den muur, 't aardige koperen bakje voor de zwavelstokken, de koperen sla-emmer, de gesloten lantaarn, die gebruikt werd om in den wijnkelder te gaan, wjl 't roekeloos was, daar, bij de hulzen, met onbeschermdde kaarsvlam te naderen. Maar één monument is gebleven: de gootsteen, zwart van wijde bedding en de pompeuze pomp. Die is allang in onbruik, want de huisbewaarder heeft natuurlijk leidingwater. Maar mevrouw

Halteclere heeft absoluut niet gewild dat de pomp werd afgebroken en als een oud zegeteeken prijken daar de twee koperen monden, waaruit zoo gul 't water gulpte, uit de verste: 't zacht en heilzaam regenwater, waarin aan huis gewasschen werd, dat in de lampetkannen kwam en zuinig werd beheerd; uit de voorste: 't niet-geachte welwater, voor te schrobben, voor de pui en de glazenspuit, 't schrale koude water, dat altijd komen bleef, ook in den heetsten zomer, als de regenspomp in looze braking stokte — uit den vergeten put, onder 't huis.

Mevrouw Halteclere raakt geen der slingers aan. Ook zonder dat hoort zij 't holle halen wel, 't plots breken van 't water in den bak, 't stiekum klokken van 't kleuterkraantje, heel boven aan — dat zij met een vingertje dicht hield om dan, even, te vieren en venijniglijk te mikken, op Ka's kornet.

— Als zij, met toch een gevoel van onbescheidenheid, de keuken weer uitgaat, de gang terug loopt, blijft zij, aan 't andere einde, in de vestibule luisteren bij de voordeur. Daar komt 't leven doorheen van een straat in de binnenstad, nu wat feestelijk gedempt, om den Zondag. En even droomt zij dat 't rijtuig van Stadwijk komt aanrijden, met grootpapa en grootmama Halteclere; die komen de Hoogestraters afhalen om naar de kerk te gaan. In de Hoogestraat moeten de paarden expres hard loopen; dan staan ze, in ééns, vlak aan 't trottoir en 't geluid slaat aan de huizen. Grootmama Jenny wil in 't rijtuig blijven zitten, maar daar is grootpapa Koos veel te vief voor. „Kom Joris” zegt hij tegen zijn zoon en tegen zijn schoondochter: „Kom Mietje” — dat is vreemd, zou overgrootpapa Bannerman nu op zijn beurt weer „Koos” en „Jenny” zeggen? Een oogenblik staan ze allen in de vestibule, gekleed en gereed, met de kerkboeken in de hand, papa en mama en kleine Marguérite en grootpapa Koos, die toch zóó weer instappen moet . . . .

— Maar lang blijft mevrouw Halteclere niet meer in de vestibule. Want elk oogenblik kan nu haar kleinzoon thuis komen en die moet haar hier niet vinden. Niemand mag haar vinden als zij dwaalt door 't huis. Als zij droomt mag niemand haar storen.

Als zij, met tastende passen van oude vrouw, de trappen opgaat,

lijkt het alsof tegelijkertijd de rollen langzaam omkeeren. Nu is niet langer 't leven beneden, 't schijnleven van den Zondagmiddag, dat zij zelf aan 't huis verleent. 't Leven is, nu voorts, boven en, leeg, lijkt 't huis weg te zinken.

Boven, op 't portaal, onder de leuning die er geen trapleuning meer is, staat, aan den muur gesteund, de uiterste achterhoede van 't legioen spijltjes. De vloer loopt er naar den voorkant een weinig af, alsof 't hoofd van 't oude huis voorover gaat knikken. Een mahonie linnenpersje staat er, en een klokke-toren, daarop kan men 't firmament aflezen en hij draagt een houten Dood op zijn transen, netjes verguld met zandlooper en zeis, een jongeling in 's levens opgang, een Atlas met damesarmen, geslagen om een lichtgewicht wereldkloot. En 't plumpe bolwerk van een kabinet dreigt, in alle gelatenheid, om vroeg of laat eens door de zoldering te zakken, omdat 't, voor hier, te zwaar is, omdat 't hier niet hóórt, zoodat men 't nu verder zelf maar weten moet of men 't op zijn kruin wil krijgen. Maar 't is hier huiselijk, gezellig en bewoond. Over de hellende planken ligt een kleed, op 't klaptafeltje staat een lampje klaar om straks te branden. De familie woont boven, wat beknopter, maar overigens: zooals 't vroeger was. 't Geslacht is volstrekt niet uitgestorven, er is een grootmoeder met haar kleinzoon over. Die zetten, op twee kamers met een portaal, alle tradities voort . . . .

Wigbold komt straks thuis, de huisbewaarders komen thuis, de dag is voorbij. Mevrouw Halteclere treedt haar eigen vertrekken binnen en ontsteekt er de lampen. Nog dieper zinkt nu 't huis in 't verlaten donker. Tusschen de intimiteit der lichte kameren en de vervreemde stadsstraat ligt 't leege huis, in maatlooze gaping.

De achterkamer is mevrouw Halteclere's slaapvertrek. Vóór woont zij, ontvangt zij, eet zij — alles met Wigbold, haar kleinzoon. Maar die kamer is zoo groot, men vindt er, voor al die functies, gemakkelijk plaats. Zij is wat somber, want in de straat komt de zon niet en de vensters staren op gelijke hoogte de vensters van 't bovenhuis ter overzij in 't vizier. De correctheid waarin zijn saaiheid vroeger schuil kon gaan heeft dat bovenhuis echter verloren; de ruiten geven een

dubieuzen inkijk op bloote planken, op trapleeren en achterkanten van kasten, want beneden is een magazijn gekomen en de ruimte boven wordt voor opslag gebruikt. Maar vroeger was 't een particulier huis, in zijn geheel bewoond, en door een bekende familie. Want vroeger waren er zooveel mooie buitenwijken niet, toen stonden ook de deftigste huizen, en juist die, in nauwe en sombere straten, midden in de binnenstad.

Voor hare drie doeleinden is de bovenvoorkamer op 61 met beleid in drieën gedeeld. Tegen den binnenmuur staat 't mahonie buffet, dat in de discretie van zijn buik de antieke glazen bergt, de oude zilver-schatten, die straks op tafel komen. De blanke wijde luchters staan op zijn rooden rug; de kristallen schalen, met fruit gevuld — maar ze hebben, bij hun zwaren omvang, een ondiepen en kleinen bodem — de flacon, met geslepen stop en op geslepen schotel, waaruit mevrouw Halteclere haar glas wijn drinkt. 't Is hier, men zou kunnen zeggen: 't terrein van den bottelier. Doch er is ruimte genoeg, tot aan de groote ronde tafel, die den overgang vormt van eetkamer tot woon-vertrek. Daaraan gezeten zal mevrouw Halteclere met Wigbold straks 't middagmaal gebruiken, door de huisbewaarster bereid en opgediend in 't immense eetservies. Dat heeft reeds vele zijner geringere leden zien sneven. Maar de groote stukken bestaan nog en op 't trotsche bord, waar tusschen de biezen de karpers zwemmen en met schalksche knikkeroogen blikken naar de hengelaars aan den kant die hèn te verschalken pogen, zullen de platte twee schelvischjes liggen van 't menu van mevrouw Halteclere en Wigbold de Wit.

Aan de tafel zal mevrouw Halteclere vanavond ook thee schenken, uit den hoogen zilveren trekpote der Zondagavonden van vroeger, en grootmama Jenny's theestoof, de theestoof van Stadwijk, die zij daar eenmaal in de sneeuw heeft zien staan, zingt haar ter rechterhand. Haar voetenbankje behoort eigenlijk in de salon-streek, maar dat is geen bezwaar. Van de woonkamer tot de salon is weer maar één stap om er te komen.

Na de thee wordt 't voetenbankje door Wigbold daar teruggezet, op zijn brekerige zwarte beentjes, en 't tulpenveldje van zijn vlak

floreert er in 't mooie midden, boven de doffere vlakke van 't kleed. En mevrouw Halteclere gaat haar salon binnen, recht op 't crapaudje toe, dat Belletje Bannerman gewerkt heeft. De perspectieven, die Belle eenmaal kruis-stikte in de breede bloemige baan over 't stoeltje, hebben aan evenwicht veel verloren, want de rozen en leliën hebben te donkerder hare kelken verdiept, de grasgroene bladeren te scherper hun nerven gekerfd, naarmate de lichtere toppen en randen fletser verschoten. Maar 't crapaudje blijft van aanzien in zijn kring; 't houdt de heugenis vast aan de familie, waar grootmama Jenny uit was, even zeker als hadde Belle 't wapen van Bannerman in den stoel gestikt, met die rozen en kelken en blâeren.

Alles houdt hier een herinnering vast. Er staat een manshoog kastje, een weelderig kastje, met zwierige krullen boven zijn houten voorhoofd, dat bewaart, achter strakheid van glazen gelaat, de vormen en kleuren veler kleine schatten en 't weet van elk de herkomst nog.

De theetafel staat er, in alle waarde van eigen werk, want Ida van 't Visvliet kon mooi schilderen; haar opgeklapt blad is een bloemstuk, een aquarel van koele pioenen. En 't tafeltje, hetwelk de reiziger van een vorig geslacht heeft meegebracht uit een Zwitserland dat toen nog landelijk was; aan den uitgesneden voet is hier en daar een sparretopje afgeknapt, maar op 't bovenvlak sluit gaaf nog de kring van ingelegde alpenrozen, van edelweisjes en korte gentiaan en midden in dien onverwelkbren krans blijft een immer jonge jager bestendig met de hand de oogen schutten voor een nooit gedaalde zon, op nooit gesmolten sneeuw, en staart verstard een eeuwig vliedende gems na, over ewig weite Bergeshöhe.

Maar natuurlijk, eer mevrouw Halteclere aan tafel is gegaan en daarna in haar salon heeft plaats genomen is Wigbold al lang weer thuis. Hij schelt niet: het huis is van zijn grootmoeder en zij staat er op, dat hij zijn sleutel gebruikt. Doch zij kan niet hooren als hij dien in 't slot steekt, want de voordeur is zoo ver weg. Die weert de straat, zoo eigen in haar rooilijn, haar lengte, haar zon- en haar schaduwkant, de hoeken harer zijstraten, waar 't altijd tocht, haar kille stegen — en toch zoo onverschillig en vreemd geworden. Het

huis heeft de straat en de straat heeft 't huis vergeten. De straat is eigenlijk vreemd geworden aan zichzelf, als ware zij zelve een huis, dat nieuwe bewoners heeft gekregen, streverige menschen, die lachen om oude dingen. De straat zou op 61 nog kunnen gaan hooren hoe 't hier vroeger geweest is, als dat haar mocht interesseeren. Maar no. 61 is zoo totaal vergeten; 't staat, als een petrefact, tusschen de egocentrische winkelpanden.

Wanneer Wigbold de kamer binnentreedt, komt hij terstond in de sfeer, in de onbewogen lucht, die hier schijnt te staan. Als men Wigbold voor 't eerst elders ontmoette zou men 't wel mogelijk kunnen achten dat mijnheer van Wijk hem een burgerjongen vindt. Want hij heeft een gewoon, eenvoudig uiterlijk; ook is hij tenger en niet groot. Hij is de zoon van mevrouw Halteclere's dochter, ja, maar hij is ook de zoon van burger de Wit. Doch in deze omgeving vergeet men dat, men merkt alleen op de zuivere lijnen, die zijn ge-laai behouden heeft en zijn fijne handen. Hij is de laatste van een familie, die allang in de dalende lijn gaat. Maar hier, in de kamer van een vorig geslacht, schijnt alles in hem gereleveerd te worden wat van dat vorig geslacht nog overbleef. Hier is hij de patriciërszoon nog.

Zij eten nu samen, en binnen den lichtkring, dien de lamp nauwe-lijks verder dan de tafel trekt, is al de angstige intimiteit van een slinkend familieleven. Zij beiden zijn alleen, zij hebben niemand anders meer. Doch zij bezitten elkaar nog: de grootmoeder den kleinzoon, de kleinzoon de grootmoeder. Al hun sterke gevoelens van geslachts-saamhoorigheid brengen zij, de een in den ander, tot uiting.

Het mooie tafellaken-met-de-rozen, de ouderwetsche servetten — die zijn zóó groot dat 't ook wel tafellakentjes lijken — gaat mevrouw Halteclere na 't eten in 't linnenpersje leggen op 't portaal, tot den volgenden Zondag. Maar 't antieke zilverwerk blijft heel den avond op de tafel, met 't meeste van 't kristal, en bloemen staan in 't midden. Nu zet zij zich op 't crapaudje en Wigbold zit in haars vaders stoel, den barschen stoel van barschen Joris Halteclere. En hoewel hij zoo tenger is schijnt hij te behooren op dien hoogzetel. Het Zwitsersche tafeltje staat tusschen hen in, en zij doen daarop

een ouderwetsch spelletje, waar men ampel den tijd voor neemt. Later leest hij haar voor, lectuur die gezocht was in den tijd van 't Reveil, zij kent die wel, doch wil 't altijd gaarne weer hooren. En in de pauze van 't verpoozend spelletje of de rust tusschen 't lezen staart zij, langs een lange rij van Zondagavonden, terug in een vroeg verleden.

Maar Wigbold is jong en hij ziet vooruit. Niet ver vooruit nog, enkel maar deze week in. Deze week gaat zijn grootmoeder aan neef Constant van Wijk voor hem de hand van Gabriela vragen. En hoewel Wigbold allerminst hoog van zichzelf denkt en best begrijpt dat er bezwaren zullen rijzen, zoo vreest hij daarvoor niet. Want hij vertrouwt op God. Zij hebben elkaar lief, Gabriela en hij en beiden vertrouwen op God. Zij hebben tot Hem om hun geluk gebeden.

Als de avond verstreken is en mevrouw Halteclere zich ter rust begeeft, gaat ook Wigbold naar zijn slaapkamer. Aan 't eind van 't portaal bevindt zich een deur, die geen kamerdeur zijn kan, wijl ze geen knop heeft, doch enkel een sleutel. Sluit men ze open dan staat men terstond voor een rechte steile trap, die heeft nog de vroegere, lichtblauwe kleur van verf behouden. Boven de kamers zoowel als boven 't portaal is de eindeloosheid van een zolder, daar leidt de trap heen en daar slaapt Wigbold. Zijn kamer is aan den voorkant en om er te komen moet hij den zolder geheel overloopen. Die is schóón leeg, alleen heeft mevrouw Halteclere er een paar groote meubelstukken laten wegzetten.

Daar staat het oudere, nog plomper kabinet, want er moet toch berging zijn! dät mocht niet opgeruimd worden; de pullen, die er op hooren, heeft men er op gelaten, ze zijn flauw zichtbaar bij 't licht van Wigbolds blaker. Een hooge toiletkast; 't stoflaken dat haar hoofd omhult en langs haar flanken afhangt heeft den grijnzenden spiegel van haar borst blootgelaten. Een pers, grooter en grover van makelij dan 't luxe persje beneden; schonkiger van eiken schouderen en uit den tijd, dat de families de heele droge wasch nog

aan huis opmaakten. En stoelen, rijen van stoelen, in hoezen en waden gehuld.

Misschien zal in mevrouw Halteclere's leef-tijd niemand ooit weer op die stoelen zitten. Geen dame uit haar familie zal voor de kast haar toilet meer maken en zich kappen voor 't grijnzend glas. Geen linnenmeid, in haar dienst, zal, bij 't aanzetten, de pers meer doen steunen en kraken. En de deuren van 't kabinet zullen op de diverse resten van glaswerk en serviezen wel voorgoed gesloten zijn. Maar de meubels blijven hier en elk voorjaar zal de huisbewaarster ze schoonmaken.

Een houten schot scheidt Wigbolds kamer van den zolder af. Maar voorts schijnt ze, in 't poovere licht, geen wanden te bezitten. Middenin staat de mahonie koets, die zijn slaapstee is en schraagt, met gedraaide kolommen, tusschen groen saaien gordijnen, een groen saai baldakijn. Op den plankenvloer ligt de schering en inslag van wat een prachtig karpert is geweest. Wigbold zet zijn blaker neer op nòg weer een ronde tafel, waaraan de patriarch met zijn twaalf zonen had kunnen bijschikken. En in een kast, nòg weer een kast als een kerk, gaat hij dadelijk zijn Zondagsche kleeren bergen.

De kaarsvlam heeft de antieke stoelen opgeroepen, de muurtafeltjes : die zetten hun' gracieuze voetjes zielig op 't naakte hout. En Wigbold staat er, in de ijskou onder de sparren, te midden van dat wonderlijk antiquariaat : een tener jongmensch in zijn hemdsmouwen. Doch wat wil men? . . . . zijn grootmoeder heeft die meubelen immers niet kunnen wegdoen, 't is toch begrijpelijk dat zij alles, zoo lang zij leeft, bewaren wil! En Wigbold — Wigbold is maar een bescheiden jongmensch, uit een familie *en decadence*, die geen fortuin heeft en geen relaties dan 't verleden van zijn geslacht en de liefde en trouw van zijn grootmoeder. Wigbold de Wit is een burgermanszoon, die van moeders zijde mooie kwartieren heeft. 't Is begrijpelijk, 't is in overeenstemming, dat hij slaapt waar de schim van een kostbaar kleed ligt op de planken, op een spokigen zolder, in een staatsie-ledikant.

— Maar als de Maandag aanbreekt, de werk-week begint, als Wigbold naar zijn bureau is, de schrijfmachines in de kantoren de Serafijnen-

mondjes stom stompen en 't marmerhart grauw verdort onder de opnieuw ingelooopen slik — dan gaat mevrouw Halteclere, als geregeld, des namiddags uit. Zij wandelt gaarne en zij heeft haar vriendinnen nog: Ida Halteclere, van 't Visvliet en Belle Bannerman. Dat zijn nu natuurlijk oude dames, gelijk zij zelf, en ook zij zijn nooit uit de stad weggeweest. Zij komt graag bij nicht Ida. Die had vroeger rood haar en een sproetenvel en daarbij nog een been dat wat korter was dan 't andere. Maar ze was zoo aardig in den omgang dat niemand ooit aan 't been of 't haar of de sproeten dacht en niemand verbaasd stond toen ze een goed huwelijk deed. Ze is al wel veertig jaar van 't Visvliet vandaan, waarnaar ze nog altijd blijft heeten en sindsdien een glundere grootmoeder geworden. En haar oude verfdooisje, haar palet en penseelen houdt ze paraat en voor haar kleinkinderen, die ook al weer getrouwd en uit de stad vertrokken zijn, schildert zij nog een enkele maal een beverig bloemstukje. Margu rite Halteclere ontmoet ook bij Ida de zusters wel, Betsy en Beerta, die altijd keven, zoo lang ze samen thuis waren. Die beiden trouwden en toen haar kijflust ter helfte dempten, wijl ze elkaar niet veel zagen. Die beiden weduwe werden en tot 't onzalig denkbeeld vervielen om samen te gaan wonen, omdat beiden meenden dat 't voor 't oog van de wereld niet anders kon. En die nu voorts kijven, kijven zullen, — misschien op haar sterfbed nog.

Ook woont, altijd nog in haar ouderlijk huis, naast Stadwijk, Belle Bannerman. Belletje was in haar jeugd erg dom en een beetje simpel, maar 't werd niet zoo gemerkt omdat zij een meisje was. Doch van haar broertjes, Wigbold en Gijs, welke niets dommer waren dan zij, liep 't schromelijk in 't oog, want die moesten studeeren, en er waren groote verwachtingen gekoesterd. Dat was een kruis voor de ouders en ook het zusje vond het verdrietig en stelde later de broers liefst als landjonkers voor, hoewel de familie totaal geen grondbezit meer had en Wigbold en Gijs gewoon op de boerderij kwamen.

— Waarom gaat Margu rite Halteclere ten slotte 't liefst naar Belle toe, Belle, die wel goedaardig maar toch stellig een weinig onnoozel is en nog altijd haar kleine verstand kwelt met de vraag:

waarom de broers toch niet leeren konden? Waarom komt zij zoo graag aan den Groenenwal, waar Belle heel alleen in een laag buitenhuis woont, dat even vochtig vervalt als Stadwijk en, door een zelfden slooper geveld, misschien eens zijn puin met dat van Stadwijk zal vermengen?

Als mevrouw Halteclere haar vriendin bezoekt moet zij 't Visvliet langs, den kant uit waar de stad weinig veranderd is. Zij is altijd met zorg gekleed, in een gewaad dat hetzelfde schijnt te blijven en als een schim van 't voorheen gleed zij voorbij in de winkelruiten op de Hoogestraat. Maar hier, op 't Visvliet, is zij niet opvallend meer. Want ook 't Visvliet schijnt hetzelfde te blijven. Het Visvliet is niet meegegaan: de stoepen daar konden nog evengoed betreden worden door de stemmig gedoste menschen der zestiger jaren; ja zelfs door dames met Marie-Antoinette hoeden en heeren met een staartpruikje.

Wanneer zij 't midden nadert, waar 't nieuwe hôtel is gebouwd, gaat zij van 't trottoir af en aan den waterkant loopen, om beter naar boven te kunnen zien. Want 't huis naast 't hôtel kent zij goed. Zij kijkt naar de vensters en denkt dat haar oom en tante er nog wonen. Ook hier zijn nu kantoren en mevrouw Halteclere is altijd van plan eens een boodschap te verzinnen voor de heeren daar — om er nog eens binnen te komen.

Het trottoir dat zij, 't huis voorbij, weer volgt, is hoekig en ongelijk; elk huis heeft er zijn hardsteenen hekje op gezet. Nu wordt, naar 't plein toe waar vroeger de poort heeft gestaan, de kade al leeger en stiller en loopt uit op den Groenenwal, die reeds een zuchtje van landelijkheid geeft. Zij is nu ook het smalle perceel op den hoek voorbij gekomen; daar heeft zij zelf een paar jaar gewoond, in 't begin, toen zij met neef Gosuïnus trouwde.

Zij loopt steeds verder, den dijk op; die gaat naar 't al lang geannexeerde dorp, dat geen dorp meer is; den eersten hol af, ze houdt den benedenkant. Zij komt hier altijd: bij warmen middag, als 't benedendijks toch altijd wat vochtig en kil is; bij bollen Aprilwind, bij stil herfstweer, bij vorst, in December. Wanneer men denken kan de vroegere poort te zijn doorgestaan dan gaat, daarachter, de stad op

eens terug. 't Zal niet zoo blijven. Eer 't veel jaren verder is wordt hier geplempt en opgespoten, voor een nieuwe villawijk. De paar buitenhuizen staan immers maar te luisteren of ze de mokerslagen nog niet hooren, — Stadwijk vooraan, dat niet eens meer in eigen handen is.

In den vroegen Decembermiddag, bij 't winterzonnetje, ziet Stadwijk er niet zoo desolaat uit als in den zomer; 't is hier weldadig, buiten de drukte. Stadwijk bezit van ouds een vijvertje, dat ligt al met een vliesje dicht en 't zwarte ijs, binnen berijpten oeverrand, laat denken dat men, wie weet hoe ver weg ergens in Zuidholland is. De vijver van Stadwijk was vroeger door een slingerenden vliet verbonden met den grooteren vijver van Bannerman; dien heeft Belle laten dichtgooien, want ze wenschte gazon voor haar ramen. Maar dat pierig perk wil 't niet laten om weg te zakken in den verweekten grond en men zegt dat er onder wellen zijn. Doch Margu rite Halteclere ziet de schimmelige delling niet, ze ziet den ronden vijverkom van eertijds en den ruig bevroren kant, waar zij een kaal plat plekje maakte, bij 't zitten om haar schaatsen aan te binden.

O, nergens keert 't verleden z o sterk terug als hier, wanneer Margu rite Halteclere aan den lagendijk staat om naar Stadwijk te kijken. Mistig en stil zijn de Decembertagen, maar: „mist heeft vorst in de kist” en de kinders raken al in de weer met de schaatsen. Over de vijvers gaan de neefjes met kiezels keilen, Gijs en Wigbold Bannerman en Constant van Wijk, en ze stampen aan den voozen kant met hun hakken. Oudoom Gijs kijkt naar de pijpen in 't ijs; hij heeft er veel verstand van en zegt dat 't nu wel betrouwd zal zijn.

— Er staat, aan den lagendijk, een oude dame naar een dichtgevroren kleine waterpartij te kijken en niemand zal vermoeden dat *die* aan schaatsenrijden denkt! Maar zij denkt er terdege aan, aan schaatsenrijden en daaraan alleen. En 't heden valt weg.

— Op Stadwijk wonen grootpapa en mama; zij was er met de neefjes en nichtjes zoeven nog in de kamer; nu heeft men de glazen tuindeuren geopend welker ruiten komen tot den grond; z o stapt men van 't kled op 't korrelij bevroren grind. —

— Wat duurde, in dien tijd, een wintermiddag lang. Wat kon je een plezier hebben voor 't begon te schemeren en je, met versufte beenen en wonderlijke platte voeten, weer op 't grind stond. Wat vvoor het ook veel: met Sinterklaas werd er al naar ijs uitgekeken dat toen ook altijd te komen scheen. Ze hadden bij oom Bannerman buiten in 't kozijn een thermometer en dikwijls kwamen Wigbold en Gijs 's avonds nog op de Hoogestraat zeggen hoeveel graden 't was. Grootpapa had een tuinman die Breunis heette; die kwam uit Gelderland en praatte anders dan de gewone menschen hier. Breunis moest de meisjes rijden leeren en hij pakte, uit pure voorzorg, je zoo vast in de rokken en trok die zoo stijf dat je de beenen niet bewegen kon. Maar al gauw kon je 't los en dan kwam 't plezier. Je hadt heel geen last van den tegenwind, hier tusschen de boomen; de vijver was voor hen alleen en Breunis was baanveger. Zij reed er aan den stok, Margy van de Hoogestraat, of kruiselings, met de nichtjes. Ook natuurlijk met de jongens en meest met Con van Wijk.

Con van Wijk is de zoon van tante Lotje en er wordt over hem en zijn moeder door de anderen niet vriendelijk gesproken. Margy weet wel wat 't is: tante Lotje is beneden haar stand getrouwd en daardoor met de heele familie gebrouilleerd geraakt. Nu komt Constant wel bij de grootouders en ook wel bij zijn ooms Halteclere: Joris en Hein. Maar hij mag of kan lang niet aan alles meedoen en dan wordt er gezegd dat Lot vooruit heeft geweten dat ze arm zou zijn.

Naast Stadwijk woont grootmama's broer, oudoom Gijs. Daar gaan ze af en toe ook naar binnen en tante Jans schenkt warme melk, om de beurt met grootmama. Maar o, er is daar in de kamer zoiets griezeligs te zien. Overgrootpapa Wigbold zit er soms *en die is haast honderd jaar*. Hij is geheel wit, zijn haar natuurlijk, maar ook zijn gezicht alsof hij niet één druppel bloed meer heeft. Hij hoort niet meer en kan haast niet meer spreken; als zijn achterkleinkinderen hem goedendag zeggen knipt hij even met de oogen. Alleen zijn vaal geworden oogen beweegt hij nog, maar zijn gezicht is verstijfd. En verstijfd zijn zijn wit steenen handen, in de gebreide polsmofjes. Hij is meestal in zijn eigen vertrekken, maar als ze schaatsenrijden wordt

hij in de tuinkamer voor 't raam gezet, want hij vindt het prettig om er naar te kijken.

— Hier heeft zij eens een heelen middag gereden met Con alleen. Ze reden gemakkelijk samen, want ze waren even lang, maar Con leek kleiner, want hij was een tengere jongen en zij voor haar leeftijd een frisch groot meisje. 't Mocht eigenlijk niet, want de vijver van Bannerman bleef lang gevaarlijk en er werd toen al gezegd dat er wellen onder waren. Maar ze wilden niet weten dat ze bang waren, zij althans niet, want zij had hem meegetroond. 't Ijs was nog zwart toen ze er op kwamen en zoo lang ze reden hadden ze 't hooren kraken. Dat was een verschrikkelijk geluid — maar veel angstiger nog was 't dat ze den heelen middag grootpapa Wigbold voor 't raam zagen zitten. Want oom Hein Halteclere en zijn broer Joris hadden tegen elkaar gezegd: *dat de Dood grootpapa Bannerman vergat* — en Margy had 't gehoord. En nu moest zij voortdurend denken dat grootpapa Wigbold vanmiddag daarom zoo lang voor 't raam zat: opdat de Dood hem in 't oog krijgen en meenemen zou.

— In de tuinkamer op Stadwijk zit grootmama Jenny; zij heeft wanneer *zij* aan de beurt is, op de theestoof naast zich een ketel met saffraanmelk staan en af en toe komt Leuntje, de binnenmeid, met een verongelijkt gezicht omdat ze door de kou moet, vragen, „of de jongeneere niet 'n koppie mellek blieve.” Maar ineens heeft men iets veel aardigers bedacht. Er staat, bij den vijver, een echt ijstentje, een rietmat, een tafeltje en een paar stoelen uit de keuken. En Eibertje, de tuinvrouw, die nog veel sterker Geldersch praat dan Breunis, haar man, zit er bij in een grooten omslagdoek en met haar voeten op een stoof. Ze schenkt de melk, kokend heet, in de keukenkopjes. Want grootmama's mooie theestoof staat zoo maar gewoon op de sneeuw, met den gebloemden steenen ketel op een doorgeglommen turfje — daarbij kunnen ze meteen hun handen eens warmen. En Eibertje slijt, voor niemendal, de lekkere polkabrokken.

Aan den kant staan grootpapa en oudoom Gijs, welke in hun hart best nog meedoen, met Ida van 't Visvliet, die mag niet rijden, om haar been, maar ze heeft tóch plezier, om 't plezier van de anderen.

Soms komt ook neef Gosuïnus nog. Neef Gosuïnus staat tusschen grootpapa en de jonge jeugd in, op een der trappen van leeftijd, welke de groote familie alle aanwijst, maar niemand weet precies wáár. Hij is een losse neef, waar geen nicht bij hoort, want hij is niet getrouwd. Niemand interesseert zich sterk voor neef Gosuïnus. Men kan ook niet zien of hij blond is of al een beetje grijs en hij spreekt langzaam, weinig en afgemeten.

— Doch Margy heeft hem tot haar ouders hooren zeggen dat nichtje Marguéríte zoo bijzonder mooi en lief tallig opgroeit.

Hoe is 't gekomen — waar was de overgang? Margy was altijd bij Con van Wijk en toch wist ze heel goed dat Con in de familie niet meetelde en tante Lotje nog minder. Tante Lotje droeg dikwijls kleeren die oud waren en ze had een mager, verdrietig gezicht. Ze kwam weinig bij haar broers en 't minst bij haar broer Joris op de Hoogestraat. Want Joris Halteclere was een harde man, waar iedereen bang voor was en hij heeft het zijn zuster niet vergeven dat ze met Arie van Wijk was getrouwd die een burgerman was, — die ook nog bankroet sloeg — en nog vroeg stierf bovendien, zoodat zijn weduwe en haar zoontje onderhouden moesten worden. Maar wat gaf Margy daarom? Zij vond tante Lotje nog zoo'n naar mensch niet. Ze kwam er veel, veel meer dan haar ouders wisten. Want Con was een aardige jongen en ze hield van hem. Ze had er niets mee te maken dat oom van Wijk een burgerman en een bankroetier was geweest — wie merkte daarvan nog iets aan Con? Ze hielden van elkaar en ze hadden gezegd dat ze later samen wilden trouwen.

— Ginds, waar eenmaal de beek in den vijver van Bannerman mondde, loopt nu nog de grond een weinig op, men heeft er een heuvel gemaakt van de uitgegraven aarde. Daar heeft zij afscheid van Con genomen, dien drogen kouden Decembermorgen.

Hij logeerde bij de grootouders en hij was er heen gegaan, gewoon, het tuinpad langs. Maar Margy moest omloopen, den tuin van oom Gijs door, want grootpapa en mama wilden niets gezien hebben, om niet betrokken te zijn in 't complot en met hun zoon

Joris in moeite te geraken. Toen zij er aankwam had Con al op den heuvel gestaan.

En zij, omdat ze nog zoo'n jong meisje was en meende dat men altijd maar heelemaal oprecht moet wezen, had hem niets gespaard. Ze had hem precies verteld wat haar vader gezegd had; dat 't uit moest wezen, dat één zoo'n mésalliance als van Lot genoeg was in de familie. Dat hij niet van plan was zijn dochter te geven aan een menéer van Wijk . . . . En ze had plechtig moeten beloven en haar hand er op gegeven . . . . dat ze niet meer probeeren zou Constant nog te zien.

Maar ze zei dat alles gemakkelijk. 't Was immers te dwaas. Wat kon papa er tenslotte aan doen als zij van elkaar hielden en elkaar trouw bleven. Ze zouden wachten. Con zou terugkomen; hij zou zeggen: „Oom Joris, nu heb ik fortuin gemaakt en ik behoor evengoed tot de familie — nu is 't geen mésalliance meer als Margy met me trouwt.” En als Con dan rijk was kon hij meteen voor zijn moeder zorgen; dan hoefde tante Lotje niet meer zoo akelig afhankelijk te wezen van haar broers, die altijd maar boos bleven en altijd nog met verwijten kwamen.

Ze zouden wachten. Dat werd toen zoo licht gezegd. Con ging naar Engeland, daar hadden de ooms een kantoor voor hem gezocht. Misschien maar voor een paar jaar, die waren zóó om.

— Hoe was 't verder gegaan? Zij had toch vast en stellig Con trouw willen blijven. Ze mochten niet correspondeeren, maar ook dat leek geen bezwaar. Ze zouden immers aan elkaar denken, elk uur van iederen dag.

Maar neef Gosuïnus kwam. Hij ontmoette haar nu niet langer op Stadwijk alleen, maar bezocht haar in 't huis van haar ouders. Haar vader en ach, ook haar moeder, maakten haar aldoor maar duidelijk dat 't met Constant van Wijk nooit verder kòn. Want de heele familie begreep — op Stadwijk en op 't Visvliet en bij oom Bannerman — zelfs tante Lotje begreep dat men niet nogeens een huwelijk van Wijk—Halteclere kon hebben. Dat zij al maar van neen knikte als men haar van een verloving met neef Gosuïnus sprak, daar scheen niemand zich aan te storen. Hij kwam al vaker, hij kuste

haar hand en hield die vast. En omdat niemand van haar weigeren notitie nam, niet meer dan van het weigeren eens kinds, dat toch moet eindigen met den beker leeg te drinken, hetwelk men maar laat tegenspartelen omdat het nog niet weet wat goed voor hem is — leek haar verweer vanzelf te verflauwen. Zij was ook nog zoo jong en men had haar kind gehouden. Con was ver weg, thans in Amerika zeide men, en zij mocht hem niet schrijven. Zij schreide dikwijls en dan bejegenden allen haar nog vriendelijker. Eer zij 't goed wist werd haar verloving met Gosuïnus Halteclere bekend en men trof de beschikkingen voor hun huwelijk.

— Hij was zwak geweest, niet heel schrander, overvoorzichtig, dralend en daardoor altijd de kansen verspelend. Hij had zijn koopmanshuis achteruit zien gaan, zoodat, met hem, 't eind evengoed op armoede uitliep. En Joris Halteclere, die dezen, gewenschten, schoonzoon toch geholpen had, werd mee gedupeerd. Samen hadden ze 't huis op de Hoogestraat nog aangehouden, de ouders beneden, de kinderen boven.

— De dochter van Marguërite Halteclere was met burger de Wit getrouwd. Maar nu stond de heele familie niet meer overeind en de bluts in 't blazoën leek al lang niet zoo diep meer. Trouwens, ze waren toen meest al weg uit de stad, de verwanten. Niemand had er meer bij hoeven te wezen om zich te vergiftigen met ergernis — toen de dochter van Gosuïnus en Marguërite Halteclere trouwde met burger de Wit. —

— Nu gaat mevrouw Halteclere aanzoek doen voor Wigbold om de hand van Gabriela Gramimonde.

Zij is zóó laat van huis gegaan dat zij tegen 't ouderwetsche visiteuur op 't Visvliet is. In 't hôtel houdt mijnheer van Wijk een poos verblijf en Gabriela Gramimonde is bij hem. Mevrouw Halteclere staat er in de vestibule, waar alles geruischloos schuift en glijdt — vreemd in haar kleedij, stug en onwennig, een verlegen oude dame. Nu wordt zij aangediend en zij komt in de oververlichte, oververhitte vertrekken en in de tegenwoordigheid van Constant van Wijk.

Zij heeft hem nog wel ontmoet, op familiedagen, als hij dan in 't land was. Maar de laatste keer is toch al jaren geleden.

Zij komt te zitten op een foudroyant modernen zetel en haar zware donkere rok hangt neer op een pimpelpaars tapijt. En hoewel haar geest zoo strak gespannen staat op wat zij gaat vragen denkt zij: „Wat is 't hier gek gemeubileerd. Wat is alles vreeselijk bont hier. Wat is dat een gekke stoel, waar ik op zit . . . .”

— Zij vraagt wat zij heeft te vragen. 't Moet duidelijk genoeg zijn geweest, 't wordt tenminste begrepen, want mijnheer van Wijk antwoordt dat hij nicht Halteclere's aanzoek voor Wigbold in ernstige overweging zal nemen. Maar hij voegt er aan toe dat ook alreeds Sir James Millwood dingt naar Gabriela's hand. En hij verheelt niet dat het Engelsche huwelijk hem passend voorkomt.

— Wat nu? Moet mevrouw Halteclere nu maar weer weggaan? Als wāt zit ze hier eigenlijk nog? Als een wellevende nicht, die haar verwant in zijn hōtel een visite maakt? — Of als een lastige bezoekerster, die met heel vervelende dingen aankomt en plakken blijft? — Of als een mal grootje, dat in haar laadje nog oude lintjes bewaart en nu die verschoten, verlegen kwikken wil strikken om eens minnaars verjaarde gitaar? . . . .

— Maar nicht Marguērite blijft zitten, want neef Constants houding beslist. Neef Constant kiest voor 't eerste geval, want hij zegt dit familiebezoek op hoogen prijs te stellen. Hoe aangenaam is het, in de lang verlaten vaderstad althans nog enkele verwanten aan te treffen! Meteen staat hem nu de gelegenheid open om 't oude familie-huis op de Hoogestraat nog eens binnen te gaan, — als hij nicht Marguērite zijn tegenbezoek brengt. — Maar als hij dat alles gezegd heeft, heel vriendelijk en heel hoffelijk, houdt hij er over op. Hij gaat nergens verder op in. Het verleden laat hij rusten.

Zij zoeken een onderwerp van gesprek en hij begint van zijn reizen te vertellen. Nu heeft Marguērite voorts maar te luisteren. Want Constant van Wijk heeft zooveel gezien, hij kan zonder eind vertellen.

Zij weet van reizen niets af. Zij heeft de obligate huwelijksreis langs den Rijn gemaakt met Gosuīnus, zij is nog eens naar Zwitser-

land geweest en voor de rest niets. Nog vóór zij oud werd hoopte zij al niet meer die vreemde landen en volken te zien. Maar zij is dankbaar dat Constant zóó doet — en voelt meteen de ironie.

Zij denkt: „Ik ben al blij dat Constant een visite van mij wil aangaan. Wigbold vertrouwt op de liefde van Gabri, hij vertrouwt dat God hem Gabri geven zal. Ja — maar Constant denkt er nog net zoo over als er vroeger in de familie altijd over gedacht en gesproken is. 't Is ook geen wonder, hij is er bij opgevoed. Hij kan dat niet vergeten zijn. Niemand weet beter dan Constant wat een *mésalliance* is. Natuurlijk gaat dat Engelsche huwelijk door. Waarom heeft Wigbold mij ook overgehaald om hier heen te gaan?”

Zij blijft luisteren; maar haar oogen, die reeds doffer worden, staren zoo strak niet meer den verteller aan. Haar oogen richten zich op de gele en oranje en zwarte vakken en strepen op den wand: die zijn als de reepen of punten van een bar geverfde suikertaart. En haar geest glijdt weg uit de gloeiend heete, kakelende kamer.

't Is wonderlijk, maar onbemerkt laat zij 't zorg-zware heden zinken. Zij is zoo bedroefd voor Wigbold en toch laat zij los. Haar geest gaat dwalen in 't belendend huis, dat achter den muur is. Daar wonen oom Hein Halteclere en tante Jetje. — Ida is jarig en daarom wordt er een partijtje gegeven.

Margy is er heengebracht met 't rijtuig van Stadwijk; grootpapa en grootmama zijn ook gekomen en ze hebben haar eerst afgehaald op de Hoogestraat. Zij heeft daar in de vestibule staan wachten en wist niet dat 't er koud was, van plezier. Het rose sjaaltje moest ze om haar hals doen, voor mama, maar over haar hoofd wou ze niets, zelfs geen dun zijden doekje, om haar pijpkrullen. En 't vroom toch hard, mèt dat 't rijtuig de Hoogestraat opreed hoorde je 't al, zoo leeg was die, en zoo hard de grond. En voordat Breunis 't portier opendeed of zelfs kon schellen was zij de voordeur al uit en stond op 't trottoir, in den heldren lichten avond.

. . . . In de tuinkamer op 't Visvliet is een goochelaar bezig geweest, die heeft wonderen gedaan met hooge hoeden en zijden zakdoeken. De tooverlantaarn is vertoond en er is pand verbeurd. Nu willen ze

voor afwisseling, in 't huis gaan schuilee spelen. Ze mogen niet op de slaapkamer van oom en tante komen en, natuurlijk, niet in de zaal bij al de mooie dingen. Maar anders overal.

Margy kruipt in de diepe kleerkast op 't portaal, de leege bedstee in de keuken. Als je in 't opkamertje door 't raam kijkt dan zie je, over de binnenplaats heen, de meisjes in haar lichte jurkjes over 't portaal schieten. Belletje doet altijd een beetje onnoozel op partijtjes en de anderen nemen haar in 't ootje, maar grootmama Jenny duldt dat niet, althans niet van de Haltecleres, omdat Belle uit haar eigen familie is. — Betsy en Beerta willen op dezelfde plaats achter een gordijn zitten; met moeite halen ze haar laarzen binnen en als dat gelukt is verraden ze zich toch nog door haar fluisterend kijken. — Margy is hier net zoo thuis als op de Hoogestraat. Maar Constant van Wijk niet. Constant wordt alleen gevraagd als 't een grooter partijtje is, waarop ook vreemde kinderen komen. Hij is daardoor lang niet zoo vrij en op zijn gemak als zij. En omdat hij bang is dat de anderen dat merken zullen blijft hij aldoor bij Margy.

Op dezelfde verdieping als de slaapkamers is de zolder, die is zoo mooi en netjes dat 't zelf wel een kamer lijkt. Daar staat 't meisje, dat Margy Halteclere is en zij houdt haar neefje bij de hand.

. . . . Con, de kist . . . .

Er staan drie lichtblauwe dekenkisten; ze zijn maar half vol en Margy weet dat. Als je er in kruipt — niemand zoekt je daar. Maar o, er is zoo'n vreeselijk verhaal in omloop. Van een bruid, die mee verstoppertje gespeeld had, op een feestje in haar bruidsdagen. Die maar niet te vinden was, hoe ze op 't laatst ook riepen: „Kom maar voor den dag,” zoodat de arme bruijom vast en stellig meende dat ze met een ander was gevluht. En toen ze, een jaar later, de kist openmaakten om er wat uit te krijgen, toen vonden ze haar geraamte, met de bruidsjacon nog aan . . . .

„Niet doen, Margy,” zegt Con, „we kunnen geen lucht krijgen.” Maar 't is zoo'n prachtig plaatsje en ze moeten zich haasten, want er wordt al „klaar” geroepen. En omdat Margy zegt: „ik durf wel” durft Con ook; ze tillen 't deksel op, tegelijk kruipen ze er in en

samen zakken ze op de pluizige dekens, in de sterke kamferlucht. Ze houden de toppen hunner vingers tusschen 't deksel, want als dat toevalt moeten ze stikken, zóó is 't met de bruid ook gegaan. Wat staan ze een angst uit: de rand is scherp en 't deksel zoo zwaar — en als ze 't niet meer kunnen uithouden en de handen terugtrekken dan valt de kist in 't slot en ze zijn verloren. De anderen vinden ze niet, maar tante Jetje wordt ongerust en roept „Con en Margy, voor den dag komen!” en ze piepen zachtjes terug „Hier, tante.” Maar tante Jetje zegt dat dat eens en niet weer is.

Ze hadden 't echter ook al tot zichzelf gezegd. Ze hadden, half vergeven van de kamfer, stijf tegen elkaar aan in 't pikkedonker zitten trillen en beven. Maar Margy had gedacht dat, als 't lot van de bruid ze trof, in hâar geval Con tenminste bij haar zou wezen . . . .

— Zij zit nog strak te luisteren, oude nicht Halteclere, naar 't reisverhaal van Constant van Wijk. Zij volgt het ook wel, zij antwoordt, in de juiste woorden, met gepaste intervallen.

Maar hoe kan zij vermoeden dat 't hem gaat als haar? Dat, terwijl hij vertelt, ook zijn geest in 't nooit meer betreden huis is gaan dwalen. Dat ze samen dat partijtje weer beleven, het partijtje van goed een halve eeuw terug, gegeven op een vorstigen avond van een verloren jaartal, in een half vergeten huis? Hoe kan zij denken dat de oude man, die tegenover haar zit, haar daar weer ontmoet heeft — in de maan-verlichte kameren; op trappen die kraken; op een zolder waar, in den helderen winternacht, drie groote blauwe kisten staan? . . . .

— Mevrouw Halteclere rijst eindelijk op om heen te gaan. Weg is 't diepe donkere huis, waar de zolder plotseling licht was in den kouden maneschijn. Nu is alles weer vol van zorgen en zwaar. Er staat groote droefheid te wachten. Gabriela zal trouwen met Sir James, die in stand bij haar past. Dat is heel gewoon; een mésalliance is 't ergste wat gebeuren kan; daarover is in de familie nooit anders gesproken. Wigbold had haar niet moeten overhalen om te gaan. Wigbold had zelf moeten begrijpen dat zij niets dan een weigering beloopt kon.

— Als de verplichte tijd daartoe verstreken is brengt mijnheer van Wijk zijn tegenbezoek.

Mevrouw Halteclere heeft hem verzocht den Zaterdagmiddag daarvoor te kiezen. De reden heeft zij niet genoemd. Zij kon toch moeilijk zeggen: „Ik en Wigbold, wij wonen waar anders een concierge woont. Ik heb twee kamers op de bovenste verdieping en Wigbold slaapt op zolder. Maar Zondags en ook Zaterdags, dan is 't huis op de Hoogestraat nog geheel van mij en dan wil ik dat je 't zien zal.”

Hoe wonderlijk is het voor mijnheer van Wijk om weer naar 61 op de Hoogestraat te gaan. Aan te schellen bij de voordeur, die onveranderd is gebleven, met de oude kaarsenlantaarn nog boven in 't glas! Maar 't is immers alles nog maar kort geleden. Geen menschen-leven ligt er tusschen. Hij is Con van Wijk weer, die niet te dikwijls bij oom Joris en tante Mietje komt en niet te lang blijft. Als er opengedaan is zal hij allereerst in de gang oom Joris tegen komen; die zegt: „dag Constant, hoe vaart je mama?” — maar dat klinkt als een standje. Maar gelukkig komt tegelijkertijd Margy de trap afdansen en of haar vader al zegt „Bedaard wat, Margu erite,” zij blijft dansen en haar pijpkrullen dansen en zwieren mee. —

— In de gang speelt de zon weer en brengt 't evergreen perspectief mee van den tuin. In de schelpen van 't marmerfonteintje ronden de ribbels op dezelfde kleurige a eren en onder den bak spartelen de dolfijntjes in honderdjarigen levenslust, hun uur dartelens uit. De deuren van de kamers zijn dicht, daarachter zit nu zwijgend oom Joris met tante Mietje, die ziet niet graag bezoek op Zaterdag, als Wijntje de gang al gedaan heeft.

De gang is blank, als in Wijnanda's levenstijd, doch er liggen geen kledjes meer en langs looper-looze trap stijgt Constant van Wijk tot boven in 't trappenhuis waar, bij smoezeligen bloei van festoen immermeer de vreugdedronken engeltjes tuimelen. Maar wat doet dat er toe — hij bemerkt het nauwelijks. Zoo sterk is de sfeer van het huis om hem heen. Hier woont Margu erite Halteclere.

Zij ontvangt hem in haar salon. Zij heeft bloemen geschikt in

schalen. Straks, in de vroege schemering, zal zij de kaarsen op de wijde luchters ontsteken. Haar theeblad staat op de tafel, haar zilver en kristal. Zij draagt de kostelijke zware japon, de zijden japon, die zij nog bezit, zóó is Margu rite Halteclere bijna nog schoon. Zij draagt ook de familiejuweelen, die Constant van Wijk zeer goed kent.

„Wat ben ik bot en dwaas geweest,” denkt zij, „waar heeft Wigbold mij toe gebracht. Ik laat Constant hier komen, om mij zijn weigering te geven, in 't huis waar papa hem zijn weigering gaf. En om 't hem n g wat moeilijker te maken moet ik hem zeker eerst mijn armoede nog laten zien.”

— Neen, toch niet . . . Constant ziet de armoede niet. Stig is 't huis op de Hoogestraat, 't moet heerlijk zijn daar nog te wonen. Hier staat 't verleden op, of neen, 't verleden is hier nooit gestorven. Margy zit daar, op haar gebloemde stoeltje, zij is rank en recht, haar oogen zijn niet dof, haar handen niet gerimpeld — hoe zou ze een oude vrouw kunnen zijn? Zij zien elkaar aan: zij hebben elkanders hand gevat om samen te dwalen door de lichte kameren van een droomen-huis.

Waarvan spreken zij? van liefdes verleden, van liefdes toekomst? Zij weten 't niet, 't vloeit ineen. Zij zoeken den droom, waar die afbrak, den droom, dien zij achterlieten op herinnerings peluw. Wat geeft het tenslotte of zij zelf dien droomen of 't geslacht dat na hen komt? Het afscheid op Stadwijk is niet voorgoed geweest. De woorden, gesproken op den heuvel, bij den bevroren vijver, zijn niet in den mist van dien morgen vergaan. Ze zijn de erfenis geweest voor Wigbold en Gabriela. —

— Als mijnheer van Wijk in 't h tel terugkeert van zijn bezoek aan 't familiehuis bij oude nicht Halteclere, komt Gabriela hem te gemoet. Eén vraag is haar gedwee, lief gezicht. Eén angstige vraag zijn haar oogen.

Hij antwoordt daarop:

„Gabriela, aan Wigbold de Wit heb ik je hand toegezegd.”
